

въобщае. Несъмнено, ако литературният критикъ може да си отговори ясно на въпросътъ: що е изкуство? всички по-второстепенни проблеми, зависими или произтичащи отъ нея, ще се прояснатъ отъ само себе си. Естетическата емоция — това е очевидно за всѣки човѣкъ съ елементарно образование — не е и не може да бѣде нѣщо обстрактно. Ако нейната цѣль е да ни съобщава радостъ или състрадание, очевидно, тие нѣща нѣматъ една самоцѣль, а сж въ отношение къмъ дадена конкретна срѣда отъ живи личности, къмъ даденъ обектъ. Но срѣдата отъ живи личности сжщо така не е нѣщо аморфно, нито самопроизволно създадено. Тази жива срѣда мисли, чувствува, осѣща и, може би, не въ по-малка степенъ прѣживѣва или е прѣживѣла, наистина, често пжти въ по-несвършенъ видъ душевното настроение, което прѣдизвиква у насъ естетическата емоция — или самата съобщена емоция. Но толкозъ по-добър! Ако по степенята на своята интензивностъ естетическата емоция е по-силна отъ оная, която будятъ у насъ безлогичнитѣ нагледъ общественни явления, това ще каже, че ролята на изкуството е — да ни прѣдстави живота именно въ неговитѣ значителни форми, да изобрази конкретнитѣ общественни отношения въ тѣхното движение било по възходяща или низходяща линия. Само въ такъвъ случай изкуството ще изгуби своя мистически характеръ, и само тогава формулата „изкуство на изкуството“, съ която ни дразнятъ „невиннитѣ естетици“ ще си остане една чиста безмислица.

Историческото развитие на изкуствата, откакъ ги помни писменността на народитѣ, именно иде да ни докаже, че изкуството не е чуждо на живота, и главно — въ него, повече отколкото другадъ, се прѣломляватъ психологическитѣ и общественни клатушкания на дадена епоха. Като живъ барометъръ то ни показва колебанията въ общественната психология и като по